

УДК 339.72

*Т. В. Мусієць,**к. е. н., доцент, професор кафедри міжнародних фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна**О. В. Лавріненко,**к. е. н., доцент кафедри міжнародних фінансів Київського національного економічного університету, імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна*

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.7.37

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В ЄВРОПІ

T. Musiiets,

PhD in Economics, Associate Professor, International Finance Department,
Kyiv National Economic University Vadym Hetman

O. Lavrinenko,

PhD in Economics, Associate Professor, International Finance Department,
Kyiv National Economic University Vadym Hetman

INTERNATIONAL INVESTMENT ACTIVITY OF THE MULTINATIONAL CORPORATIONS IN EUROPE

Статтю присвячено дослідженню діяльності багатонаціональних корпорацій в країнах Європи, зокрема ЄС та сучасним особливостям розподілу впливу між багатонаціональними корпораціями, материнська компанії котрих знаходиться в Європі і між багатонаціональними корпораціями, материнська компанії котрих знаходиться поза її межами. У статті визначено ключові сектори економіки, де зосереджені європейські корпорації. Також досліджується діяльність європейських корпорацій за межами країни базування головного офісу. Проводиться аналіз впливу структурних підрозділів багатонаціональних корпорацій, материнська компанія яких знаходиться за межами Європи, на розвиток національних економік європейських країн. Наголошується необхідність подальших розробок у формуванні оптимального впливу іноземних багатонаціональних корпорацій на національні економіки європейських країн і максималізація діяльності структурних підрозділів європейських корпорацій як в Європі, так і за її межами.

Порівнюючи рейтинги титулованих західних видань необхідно виділити кілька загальних тенденцій. По-перше, хоча частка європейських багатонаціональних корпорацій у світовому рейтингу поступово зменшується, але вплив на економіки та масштаби діяльності в інших розвинутих країн світу є беззаперечно стабільними. По-друге, необхідно відмітити збільшення частки багатонаціональних корпорацій Китаю в загальному глобальному рейтингу. По-третє, враховуючи наслідки світової фінансової кризи та втрати, що понесли іноземні інвестори за цей період, загальною світовою тенденцією міжнародного інвестування є обережність та стриманість. Тому на сьогодні існує тенденція до збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій. Разом з тим, географічне та секторальне спрямування прибутків багатонаціональних корпорацій також відображає ефективне співвідношення прибутку та ризику на світовому рівні. По-четверте, як показує аналіз міжнародної інвестиційної діяльності найбільших багатонаціональних корпорацій світу, основною глобальною тенденцією залишається збільшення основних економічних показників, а саме: ринкова капіталізація, річний оборот, вартість активів, кількість зарубіжних філій, кількість працівників.

This paper presents research on inward and outward activities of multinational enterprises in European countries, especially in EU countries, and describes up-to-date particularities concerning power and influence distribution between multinationals which have different locations of parent

companies. The analysis identifies not only key sectors and industries where the European corporations are concentrated, but also provides the basis to examine the activities of foreign affiliates abroad controlled by the entities mentioned above. Business units of multinational corporations aim to explore competitive advantage of the host country, so the article investigates the question how subsidiaries of non-European multinational enterprises influence national economies. It is figured out the necessity of further investigation concerning the optimal influence of foreign multinational corporations on national economies of European countries and maximization the activity of business unit of European corporations both in Europe and abroad.

Comparing the ratings of the biggest corporations worldwide compiled and published annually by famous financial magazines, it is necessary to highlight some general trends. Firstly, although the share of European multinational corporations in the global ranking is gradually decreasing, but the impact on the economy and scale of activity in other developed countries is unquestionably stable. Secondly, it is necessary to note the increase in the share of multinational corporations in China in the overall global ranking. Thirdly, taking into account the consequences of the global financial crisis and the losses incurred by foreign investors during this period, the global trend of international investment is caution and restraint. Therefore, today there is a tendency to increase the volume of direct foreign investments. At the same time, the geographical and sectoral targeting of multinational corporations' profits also reflects the effective ratio of profits and risks at the global level. Fourthly, according to the analysis of the international investment activity of the largest multinational corporations in the world, the main global trend is the increase of the main economic indicators, such as market capitalization, annual turnover, total assets, the number of foreign branches, the number of employees.

Ключові слова: міжнародні інвестиції, прямі інвестиції, багатонаціональні корпорації, структурні підрозділи, країни Європи.

Key words: international investment, direct investment, multinational corporations, business units, European countries.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні міжнародна інвестиційна діяльність є провідною формою міжнародного бізнесу. Незважаючи на це, світогосподарський розвиток сьогодні характеризується інвестиційною асиметричністю, яка проявляється в нерівномірності масштабів та географічної структури міжнародних інвестицій.

Надважливим є вплив міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій на національну економіку країн світу, адже вони сприяють входженню країни на світову арену, активізують діяльність всіх сфер економіки, сприяють посиленню її конкурентоспроможності та забезпечують економічне зростання в довгостроковій перспективі. Саме тому аналіз міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій є досить дискусійним питанням і набуло особливого значення для світу в цілому, так і для країн Європи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання впливу міжнародних інвестицій на економічний розвиток держави розглядаються у роботах таких вчених і економістів як І. Фішера, Дж. М. Кейнса, Г. Марковица, У. Шарпа, П. Самуельсона, Ф. Блека, М. Четова, А. Шакіної та інших. Проблема дослідження феномену міжнародних корпорацій, економічного механізму їх функціонування, пріоритетів та проблем розвитку в умовах глобалізації присвячено ряд праць зарубіжних науковців, а саме Р. Робінзон, С. Кіндлбергер, Х. Перлмутер, Ф. Рут, С. Хірш, Т. Ангмон та інші. Неви-

рішеними раніше частинами загальної проблеми щодо впливу багатонаціональних корпорацій на розвиток національної економіки залишається питання щодо співвідношення інвестицій багатонаціональних корпорацій, материнська компанія якої розташована в межах даної країни і багатонаціональними корпораціями, головний офіс якої знаходиться за межами даної країни, а також гостре стає питання щодо залучення інвестицій в певні галузі економіки країни для її гармонічного розвитку. Названим проблемам і присвячується означена наукова праця.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ НАУКОВОЇ ПРАЦІ

Метою дослідження є комплексний аналіз динаміки руху та географічної структури прямих іноземних інвестицій в країнах Європи, а також аналіз впливу міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій на економіку досліджуваних країн з метою подолання кризових явищ у національних економіках.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані такі задачі:

— виокремити провідні країни Європи, корпорації яких задають темпи розвитку як країнам Європи, так і іншим країнам світу;

— проаналізувати приналежність багатонаціональних корпорацій, які відіграють важливу роль в міжнародній інвестиційній діяльності Європи;

— назвати основні сектори економіки, в яких зосереджені найбільші європейські багатонаціональні корпорації;

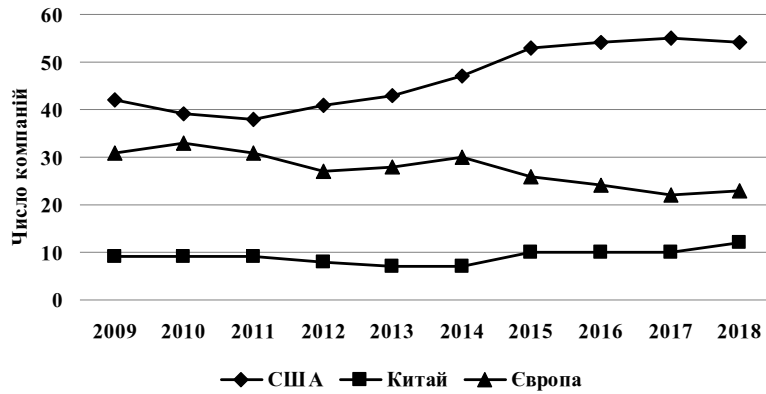

Рис. 1. Кількість найбільших БНК у TOP 100 за регіонами світу

Джерело: [1, с. 7].

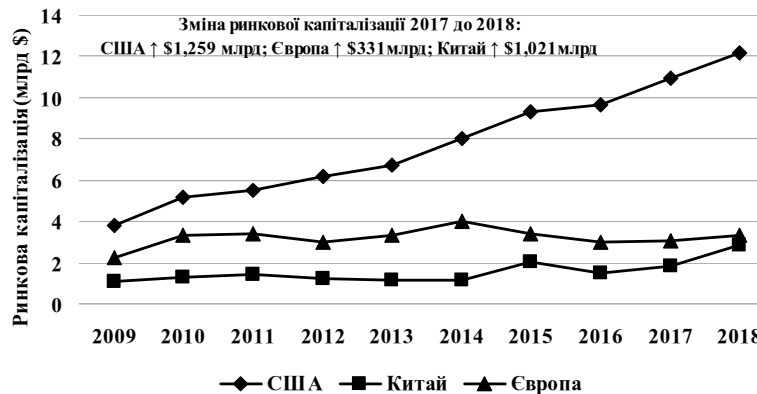

Рис. 2. Ринкова капіталізація найбільших БНК за регіонами світу

Джерело: [1, с. 7].

- дослідити економіки країн Європи, які є найбільш привабливими для інвесторів та конкурентоспроможними;
- визначити країни, які є головним місцем розміщення структурних підрозділів європейських багатонаціональних корпорацій.

Об'єктом дослідження є процеси міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій в країнах Європи.

Предметом дослідження виступають методичні підходи до міжнародних інвестицій та міжнародної інве-

Таблиця 1. Найбільші корпорації Європейського Союзу

Назва країни	Кількість	Назва корпорації
Німеччина	32	Volkswagen, Daimler, Allianz, BMW Group, Siemens, Bosch Group, Deutsche Telekom, Uniper, BASF, Deutsche Post DHL Group, Munich Re Group, Bayer, Continental, Deutsche Bahn, RWE, ThyssenKrupp, Deutsche Bank, E.ON, ZF Friedrichshafen, Metro, Lufthansa Group, Talanx, Fresenius, Edeka Zentrale, DZ Bank, Phoenix Pharma, SAP, Energie Baden-Wuerttemberg, Adidas, Heraeus Holding, Ceconomy, Boehringer Ingelheim
Франція	28	AXA, Total, BNP Paribas, Carrefour, Credit Agricole, Electricite de France, Engie, Peugeot, Societe Generale, Renault, Groupe BPCE, Auchan Holding, Finatis, CNP Assurances, Christian Dior, Orange, Vinci, Saint-Gobain, Sanofi, Bouygues, SNCF Mobilites, L'Oreal, Air France-KLM Group, Veolia Environnement, Schneider Electric, Danone, La Poste, Michelin
Велика Британія	20	BP, Prudential, HSBC, Tesco, Aviva, Vodafone Group, Legal & General Group, Lloyds Banking Group, SSE, Royal Dutch Shell, Unilever, British American Tobacco, Astra Zeneca, SabMiller, Rio Tinto Group, GlaxoSmithKline, J. Sainsbury, Centrica, Barclays, BT Group, Compass Group, Anglo American, British American Tobacco, International Airlines Group, BAE Systems
Нідерланди	7	Royal Dutch Shell, EXOR Group, Airbus Group, Royal Ahold Delhaize, Aegon, ING Group, Louis Dreyfus, LyondellBasell Industries, Royal Philips, Altice, Randstad Holding, Achmea, Heineken Holding, Rabobank Group
Велика Британія/ Нідерланди	1	Unilever
Іспанія	9	Banco Santander, Telefonica, BBVA, Repsol, ACS, Iberdrola, Inditex, Gas Natural Fenosa
Італія	6	Assicurazioni Generali, Enel, Eni, Poste Italiane, Intesa Sanpaolo, UniCredit Group
Ірландія	4	Accenture, CRH, Johnson Controls International, Medtronic
Швеція	2	Volvo, Ericsson,
Данія	1	Maersk Group
Бельгія	1	Anheuser-Busch InBev
Фінляндія	1	Nokia
Люксембург	1	ArcelorMittal
Польща	1	PKN ORLEN Group

Джерело: [2].

Таблиця 2. Ринкова капіталізація європейських корпорацій за 2017 рік

Країна	Кількість БНК	Ринкова капіталізація, млрд дол. США
Велика Британія (ЄС-28)	94	2 471,40
Франція (ЄС-28)	57	1 934,84
Німеччина (ЄС-28)	54	1 753,06
Швейцарія	41	1 512,50
Нідерланди (ЄС-28)	22	995,87
Іспанія (ЄС-28)	25	659,85
Італія (ЄС-28)	26	548,10
Швеція (ЄС-28)	27	502,80
Ірландія (ЄС-28)	18	575,10
Росія	25	496,10
Данія (28)	14	325,80
Бельгія (ЄС-28)	10	295,42
Норвегія	9	209,8
Фінляндія (ЄС-28)	9	187,2
Люксембург (ЄС-28)	8	129,4
Австрія (ЄС-28)	8	78,9
Туреччина	10	59,5
Португалія (ЄС-28)	5	48,7
Угорщина (ЄС-28)	2	18,9
Греція (ЄС-28)	6	15,05

Джерело: складено авторами на основі [4].

стиційної діяльності багатонаціональних корпорацій з урахуванням географічних особливостей.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети в ході дослідження було використано загальнонаукові методи дослідження міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій в країнах Європи: статистичні та графічні методи — для аналізу статистичних даних динаміки руху та географічної структури прямих іноземних інвестицій, рівня інвестиційного клімату та конкурентоспроможності країн Європи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Розвинені економіки країн Європи, активна їх участь у міжнародному русі капіталів, спільний ринок товарів і послуг, уніфіковане законодавство в сукупності позитивно впливають на підвищення інвестиційного клімату та конкурентоспроможність їхніх національних економік, роблять країни Європи надзвичайно привабливим регіоном для здійснення прямих іноземних інвес-

тицій зовнішніми інвесторами та прямих інвестицій багатонаціональними корпораціями.

Аналіз ринкової капіталізації найбільших корпорацій за регіонами світу свідчить про те, що незважаючи на значне зменшення кількості європейських компаній у Global TOP 100 (рис. 1) та падіння ринкової капіталізації (рис. 2) у глобальному рейтингу, Європа на сьогодні є другим регіональним центром світу для іноземного інвестування після США. Ринкова капіталізація американських компаній на 2009 р. складала 45%, а на 2018 р. — 61%; європейських компаній на 2009 р. — 27%, а 2018 р. — 17%; китайських компаній на 2018 р. збільшилася на 1% в порівнянні з 2009 р. [1].

Національна належність багатонаціональних корпорацій визначається країною-джерелом походження первинного статутного капіталу, часткою в капіталізації та розташуванням материнської компанії. Відповідно до щорічного рейтингу глобальних компаній "Global 500" за методикою журналу Fortune (критерієм є дохідність компанії), на 2017 рік 114 найбільших багатонаціональних корпорацій в світі належали країнам Європи:

Таблиця 3. Топ-20 ТНК Європи (2015 та 2017 рр.)

№	№ global 2000	ТНК	Країна	Ринкова капіталізація, млрд доларів		Чистий дохід, млрд доларів		Активи, млрд доларів		Працівники, тис. осіб	
				2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017
1	11	Royal Dutch Shell	Нідерланди/ Велика Британія	192,1	306,5	13,6	15,2	344,98	410,7	94	92
2	48	Nestle	Швейцарія	243,7	237,3	14,5	7,3	132,2	133,8	339	323
3	63	Novartis	Швейцарія	267,9	203	9,4	8,1	117,4	135,5	133	126
4	17	HSBC	Велика Британія	164,2	200,3	12,9	10,8	2627	2652,1	258	228
5	93	Roche	Швейцарія	237,7	189,7	9,4	8,8	73,2	189,7	88	93,7
6	41	Anheuser-Busch InBev	Бельгія	196,5	184,3	8,4	7,9	141	248,6	154	183
7	26	Total	Франція	118,5	168	3,9	8,4	225,7	257	100	98
8	103	Unilever	Нідерланди/ Велика Британія	118,9	155,8	6,2	6,8	56,8	72,4	173	169
9	36	BP	Велика Британія	118,3	152,6	3,6	4,3	282	275,3	84	74
10	181	SAP	Німеччина	89	138,9	4	4,9	46,1	51	74	88
11	207	L'Oreal	Франція	103,3	134,2	5,9	4,3	37,8	42,4	79	83
12	88	British American Tobacco	Велика Британія	96,5	120	4,8	48,3	40,3	190,8	90	91
13	408	Novo Nordisk	Данія	113	116,9	4,3	6,1	11,6	15,4	41	43
14	154	Medtronic	Ірландія	-	116	-	2,8	-	95,8	-	84
15	51	Siemens	Німеччина	90,2	112,5	6,8	7,1	128,2	163,4	343	372
16	31	Banco Santander	Іспанія	106	106,3	7,0	8	1504,4	1769,1	185	202
17	100	Bayer	Німеччина	124,2	104,6	4,1	8,4	81,3	92,7	119	121
18	16	Volkswagen	Німеччина	124,3	101,4	13,1	13,1	417,6	531,4	593	642
19	288	Accenture	Ірландія	-	101	-	3,6	-	23,1	-	449
20	22	Allianz	Німеччина	79,4	100,4	7,5	7,7	954,3	1128,6	147	140

Джерело: складено авторами на основі [4; 10; 12; 13].

Як бачимо, Німеччина, Франція та Велика Британія, станом на 2017 рік займали першість серед країн Європи за кількістю багатонаціональних корпорацій в рейтингу "Global 500", і найбільша кількість корпорацій була у Великій Британії з сумарною ринковою капіталізацією 2,5 трлн дол. (табл. 2). У 2018 році Global 2000 налічував 500 європейських фірм, активи яких становили близько 60 трл. дол США, і лише за 2017 рік вони отримали доходів майже 11 трл. дол США [2].

Однак, спостерігається спадна тенденція ринкової капіталізації всіх європейських багатонаціональних корпорацій. Так, у 2014 році ринкова капіталізація становила 12,4 трлн дол. США, в 2015 році — на 7,4% менше, тобто 11,5 трлн дол. США [6] і в 2017 році — (табл. 2).

Згідно за даними рейтингу 2018 року Global 2000, в якому представлені найбільші корпорації світу за показниками ринкової капіталізації, річного обороту, чистого доходу, загального обсягу активів та кількістю працівників, найбільшу ринкову капіталізацію в 2017 році мала нідерландо-британська компанія Royal Dutch Shell — 192 134,9 млн дол. США, а найменшу — румунська Omv Petrom — 5 006,9 млн дол. США (обидві корпорації є виробниками нафти і газу). [5 (32)] Першість серед багатонаціональних корпорацій Європи в 2017 році займали спільна нідерландсько-британська компанія Royal Dutch Shell та дві швейцарські компанії (Nestle та Novartis), які у 2015 р. були лідерами за ринковою капіталізацією серед європейських країн (табл. 3).

Дослідження свідчать, що відносно присутності багатонаціональних корпорацій Європи в розрізі секторів

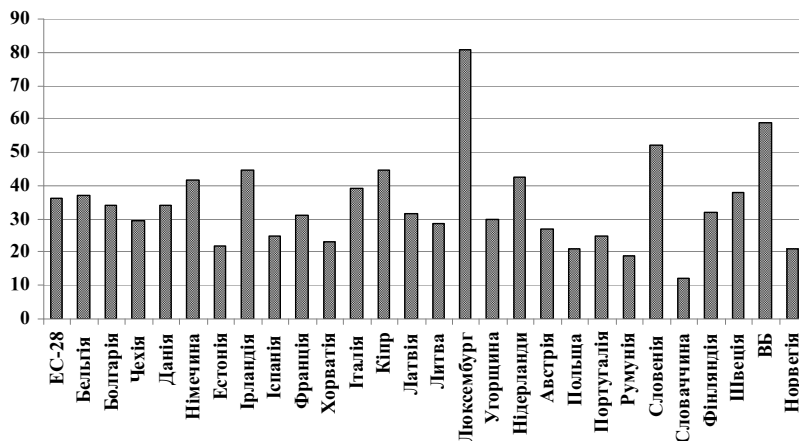

Рис. 3. Частка іноземних компаній, контрольованих країною, що не була членом ЄС у 2014 році

Джерело: [8].

економіки, ситуація залишається більш менш стабільною і можна виділити п'ять секторів, де зосереджена найбільша кількість корпорацій: банківська сфера — 52 корпорації; хімічна промисловість — 25; фінансові послуги — 23; нафто-газовий сектор — 22; майнове страхування — 22 БНК. Загалом в 500 найбільших корпорацій Європи працює 27 041 821 осіб, найбільше — в сфері машинобудування (2 085 273 особи), банківська сфера (2 897 413 осіб) та роздрібна сфера продуктів харчування та ліків (2 554 618 осіб) [7].

Згідно з інформацією поданою на Eurostat стосовно підрозділів багатонаціональних корпорацій з материнською компанією, яка розташована за межами Європи (foreign affiliates), то на європейському ринку представлена незначна їх кількість, однак їх внесок у економічні показники є непропорційно високим з точки зору зайнятості, обороту та доданої вартості. Переважна більшість багатонаціональних корпорацій, що здійснюють підприємницьку діяльність в Європі, контролюються на внутрішньому ринку (98,8%), частка підприємств з країн ЄС та підприємств з країн, що не є членами ЄС, становила у 2014 році 0,7% (150 000 підприємств) та 0,4% (85 000 підприємств) відповідно. Але серед загальної кількості осіб, зайнятих на структурних підрозділах іноземних корпорацій значною є частка європейського робочого населення — 14%. Причиною цього є те, що іноземні компанії часто мають більший розмір, ніж компанії, що контролюються на внутрішньому ринку. Компанії з іноземною власністю генерують 27% обороту та 23% доданої вартості від загальних обсягів по ЄС [8 (37)].

Структурні підрозділи багатонаціональних корпорацій, материнська компанія яких розташована за межами Європи представлені нерівномірно в європейських країнах. Існують країни, наприклад, Люксембург, де приблизно 80% іноземних компаній контролюються материнською компанією, яка знаходиться за межами Європи, тоді як на іншій стороні цієї шкали Словаччина, де лише 11% іноземних підприємств, контролюються з країн за межами Європи (рис. 3).

Багатонаціональні компанії, в яких превалює європейський капітал, відкривають свої дочірні

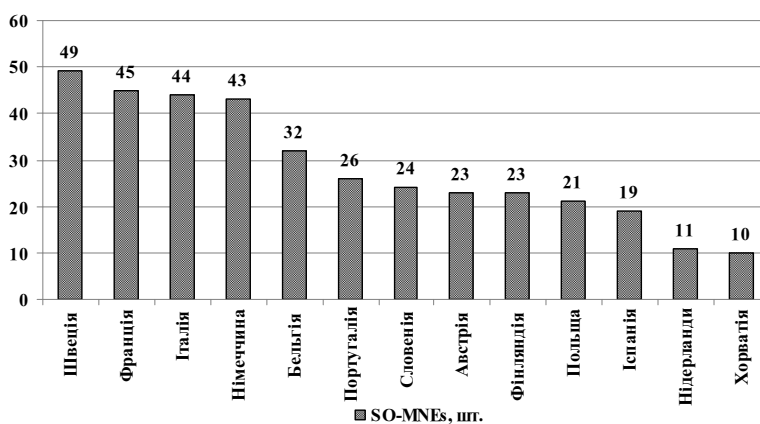

Рис. 4. Розподіл SO-MNEs за країнами базування в ЄС у 2017 році

Джерело: [3, с. 31].

підприємства в інших європейських країнах. Привабливість сусідніх країн пояснюється географічною близькістю або знанням регіону, відсутністю мовних бар'єрів та дружніми політичними відносинами. Серед інших причин можна виокремити сприятливі податкові ставки, які можуть залучити компанії до створення своїх філій в країнах Європи. Так, наприклад, спостерігається сусіднє розміщення структурних підрозділів корпорацій у Франції та

Таблиця 4. Топ-5 одержувачів "зелених" ПІІ в межах ЄС, 2015–2016 роки

Країна	Вартість «зелених» ПІІ, млрд євро (% від загальної вартості)	
	2016	2015
Велика Британія	18,5 (29,2%)	29,1 (44,6%)
Франція	8,5 (13,5%)	3,1 (4,7%)
Німеччина	5,5 (8,6%)	5,8 (9%)
Польща	3,8 (6%)	1,6 (2,4%)
Іспанія	3,7 (5,8%)	3,1 (4,8%)

Джерело: [11].

Бельгії; Словаччині та Чехії; на Кіпрі та в Греції; в Німеччині та Австрії; Іспанії та Португалії; в Швеції та Фінляндії.

У свою чергу, Сполучені Штати є головним місцем розміщення структурних підрозділів європейських багатонаціональних корпорацій з материнськими компаніями розташованими у Великій Британії та Німеччині, і за обсягами обороту. Тісний зв'язок між Великою Британією та США пояснюється їх історичними та економічними зв'язками. Німеччина є також ще і найбільшим європейським постачальником прямих інвестицій у Китай.

Вплив багатонаціональних корпорацій на ринок праці країн ЄС є різним від країни до країни, проте загальна тенденція полягає в тому, що в Європі більшість людей працюють у багатонаціональних корпораціях, материнська компанія яких знаходиться в одній із країн Європи. Єдиним винятком є Велика Британія, де працюють понад 2 мільйони людей у структурних підрозділах корпорацій, які належали країнам, що не були членами ЄС, а 1,2 мільйони людей працюють у структурних підрозділах корпорацій країн ЄС. У Люксембурзі 41% працівників зайняті у структурних підрозділах корпорацій, які належать не країнам ЄС. В Естонії даний показник становить 37%, в Італії, на Кіпрі та в Португалії — 10% відповідно. Розглядаючи ринок праці за межами економік країн, в яких знаходиться материнська компанія, британські структурні підрозділи були насправді найбільшим роботодавцем за межами ЄС, а потім французькі та німецькі [9].

У звіті ЮНКТАД "World Investment Report 2017" значна увага приділяється State-owned MNEs (SO-MNE — державна ТНК) [3, с. 30]. У 2017 році нараховувалося близько 1500 SO-MNEs, з більш ніж 86 000 іноземними філіями по всьому світу, і з яких у США було зареєстровано 8 706 іноземних філій державних корпорацій, а в Європі було зосереджено 33 000 іноземних філій державних корпорацій (38%), у тому числі у Великій Британії — 7 635 та Німеччині — 4 581 [3, с. 31—32]. (рис. 4). Державна власність корпорацій у деяких випадках, особливо в фінансовому секторі, є результатом рятувальних операцій наслідків фінансової кризи 2008—2010 рр.

В країнах Європи кількість SO-MNE становитиме — 422, з яких 32 державні корпорації Норвегії та 20 — Швейцарії, а в країнах ЄС-28 нараховувалося 370 державних корпорацій, найбільша їх кількість в Швеції (49), Франції (45) та Італії (43). Після Європи в 2017 році другу позицію по кількості SO-MNE займав Китай — 257, третю — Малайзія, де нараховувалося 79 державних корпорацій [3, с. 31].

SO-MNEs представляють близько 1,5% світових багатонаціональних корпорацій та близько 10% усіх їх філій. Тобто кількість державних багатонаціональних корпорацій є незначною. Так, зі 100 кращих не фінансових БНК лише 15 є державними. За рейтингом іноземних активів "The top non-financial SO-MNEs 2016", виробник автомобілів Volkswagen AG (Німеччина) є найбільшою не фінансовою державною корпорацією, другу позицію посідає комунальне підприємство Enel (Італія), третє — нафтовидобувна корпорація Eni (Італія),

четверте — Deutsche Telekom (Німеччина). Іноземні активи цих чотирьох державних багатонаціональних корпорацій перевищили 100 млрд дол. США у 2016 році [3, с. 33].

Варто відзначити, що Європейський союз є одним з головних суб'єктів по "зеленим" інвестиціям. Відповідно до інформації, поданої у статті Європейської Комісії "Greenfield investment monitor", обсяги "зелених" ПІІ, які припадали на ЄС, були досить значними в розмірі 63,3 млрд євро в 2016 році (у порівнянні з 65,2 млрд євро у 2015 році), створюючи приблизно 230 000 нових робочих місць [11, с. 1].

Європа завдячує Великій Британії, оскільки саме на цю країну припадає лівова частка "зелених" інвестицій в країни Європи (29,2%) (табл. 4). Тим не менше, "зелені" інвестиції у Велику Британію різко зменшилися в 2016 році, знизившись на 10,5 млрд євро — з 29 млрд євро (або 44,6% всіх потоків "зелених" інвестицій до ЄС) у 2015 році до 18,5 млрд євро в 2016 році.

Збільшення на 8,3 млрд євро "зелених" ПІІ в ЄС-27 компенсувало це падіння. Зростання в основному було обумовлено збільшенням обсягів "зелених" прямих іноземних інвестицій у Францію, Польщу та Іспанію, а також в Італію (на 1,6 млрд євро) та Фінляндію (на 2,2 млрд євро). Німеччина залишалася стабільною, тоді як в країнах таких, як Нідерланди та Ірландія, які увійшли до топ-5 країн-реципієнтів у 2015 році, спостерігалось зниження припливу "зелених" прямих іноземних інвестицій (відповідно на 1,6 млрд євро та 460 млн євро) [11].

У 2016 році основними країнами-інвесторами "зелених" інвестицій в країни ЄС були США (29,5 млрд євро), Китай (9,7 млрд євро), Швейцарія (близько 4 млрд євро) та Японія (близько 2,5 млрд євро) [40, с. 3]. З точки зору секторального розподілу "зелених" ПІІ в ЄС, у 2016 році в сектор нерухомості було залучено найбільше — 15,7 млрд євро, або 24,9% загального обсягу потоків. Сектор нерухомості супроводжували сектор ІТ (5,8 млрд євро), сфера комунікацій (5 млрд євро), споживчі товари (4,5 млрд євро) та сектор автомобільних компонентів (3,4 млрд євро) [11, с. 2].

ВИСНОВКИ

Вищенаведений аналіз міжнародної інвестиційної діяльності багатонаціональних корпорацій Європи доводить їхню активність, потужність та важливість в самій Європі і світовій економіці. Європа є другим регіональним центром світу для іноземного інвестування після США. Провідними країнами Європи, корпорації яких задають темпи розвитку як країнам Європи, так і іншим країнам світу є Велика Британія, Німеччина, Франція та Швейцарія. З кожним роком економічні показники багатонаціональних корпорацій (ринкова капіталізація, річний оборот, вартість активів, кількість зарубіжних філій, кількість працівників тощо) зростають, їхня діяльність набирає невпинні оберти, посилюючи інтеграційні, транснаціоналізаційні та глобалізаційні світові взаємозв'язки і процеси. Окрім європейських багатонаціональних корпорацій, важливу роль у міжнародній інвестиційній діяльності Європи відіграють корпорації країн Північній Америки та Японії.

Найбільші багатонаціональні корпорації з материнською компанією розташовані в Європі зосереджені в банківському секторі, хімічній промисловості, секторі фінансових послуг, нафто-газовий секторі та майновому страхуванні. Провідними інвестиційними партнерами країн ЄС до Brexit були США та Швейцарія. Дослідження доводить, що серед країн Європи найбільш привабливими для інвесторів та конкурентоспроможними є економіки Німеччини, Франції, Великої Британії, Нідерландів, Швеції, Фінляндії, Данії. У свою чергу, Сполучені Штати є головним місцем розміщення структурних підрозділів європейських багатонаціональних корпорацій Великої Британії та Німеччини, і за обсягами обороту. Німеччина є також ще і найбільшим європейським постачальником прямих інвестицій у Китай.

Останнім часом зростає кількість державних корпорацій (State-owned MNEs) в США та Європі, у тому числі у Великій Британії та Німеччині, що результатом рятувальних операцій з боку держави наслідків фінансової кризи 2008-2010 рр.. Варто відзначити, що країни Європи є одним з головних суб'єктів за "зеленими" інвестиціями. Основними країнами-інвесторами "зелених" інвестицій в країни Європи виступають США, Китай, Швейцарія та Японія.

Література:

1. Global Top 100 companies by market capitalization 31 March 2018 update [Електронний ресурс] // PwC. — 2018. — Режим доступу: <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/assets/pdf/global-top-100-companies-2018-report.pdf>
2. Global 500 [Електронний ресурс] // Fortune. — 2017. — Режим доступу: <http://fortune.com/global500/list/>
3. World Investment Report 2017 [Електронний ресурс] // UNCTAD. — 2017. — Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>
4. <https://www.forbes.com/global2000/list/>
5. Global 500 [Електронний ресурс] // Financial Times. — 2016. — Режим доступу: <https://www.ft.com/ft500>
6. Europe 500 market value by country [Електронний ресурс] // Financial Times. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.ft.com/ft500>
7. Europe 500 marked by sector [Електронний ресурс] // Financial Times. — 2016. — Режим доступу: <https://www.ft.com/ft500>.
8. Foreign affiliates statistics — FATS [Електронний ресурс] // Eurostat. — 2014. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_affiliates_statistics_-_FATS
9. Foreign controlled EU enterprises (inward and outward FATS) [Електронний ресурс] // Eurostat. — 2014. — Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>
10. Europe's Largest Public Companies: Shell And Volkswagen On Top As BP Takes Giant Leap Forbes Jun 6, 2018.
11. Greenfield investment monitor [Електронний ресурс] // European Political Strategy Centre. — 2017. —

Режим доступу: <https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/greenfield-investment-monitor-1.pdf>

12. "Royal Dutch Shell plc Financial Statements 2017" (PDF). Royal Dutch Shell. Retrieved 15 February 2018.
13. www.statista.com

References:

1. PricewaterhouseCoopers (2018), "Global Top 100 companies by market capitalization 31 March 2018 update", available at: <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/assets/pdf/global-top-100-companies-2018-report.pdf> (Accessed 6 March 2019).
 2. Fortune — American multinational business magazine (2017), "Global 500", available at: <http://fortune.com/global500/list/> (Accessed 2 March 2019).
 3. The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2017), "World Investment Report 2017", available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf (Accessed 6 March 2019).
 4. Forbes an American business magazine (2018), "The World's Largest Public Companies. Ranking 2018", available at: <https://www.forbes.com/global2000/list/> (Accessed 6 March 2019).
 5. Financial Times (2016), "Global 500", available at: <https://www.ft.com/ft500>. (Accessed 6 March 2019).
 6. Financial Times (2016), "Europe 500 market value by country", available at: <https://www.ft.com/ft500> (Accessed 6 March 2019).
 7. Financial Times (2016), "Europe 500 marked by sector", available at: <https://www.ft.com/ft500> (Accessed 6 March 2019).
 8. Eurostat (2014), "Foreign affiliates statistics — FATS", available at: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_affiliates_statistics_-_FATS (Accessed 2 March 2019).
 9. Eurostat (2014), "Foreign controlled EU enterprises (inward and outward FATS)", available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database> (Accessed 2 March 2019).
 10. Forbes an American business magazine (2018), "Europe's Largest Public Companies: Shell And Volkswagen On Top As BP Takes Giant Leap Forbes Jun 6, 2018", available at: <https://www.forbes.com/sites/jonathanponciano/2018/06/06/europes-largest-public-companies-shell-and-volkswagen-on-top-as-bp-takes-giant-leap/#555a41701647> (Accessed 6 March 2019).
 11. European Political Strategy Centre (2017), "Greenfield investment monitor" available at: <https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/greenfield-investment-monitor-1.pdf> (Accessed 2 March 2019).
 12. Royal Dutch Shell plc (2018) "ANNUAL REPORT" available at: https://www.shell.com/investors/financial-reporting/annual-publications/annual-reports-download-centre/_jcr_content/par/tabbedcontent_f645/tab_-1575485908/textimage_18e7.stream/1521123019553/696eb2e7b5fe58a2a56f1f55b4f5155eb89e785466-845023c458508168e65549/annual-report20fsec-2017.pdf (Accessed 2 March 2019).
 13. The Statistics Portal (2018) available at: <https://www.statista.com/> (Accessed 2 March 2019).
- Стаття надійшла до редакції 11.03.2019 р.*